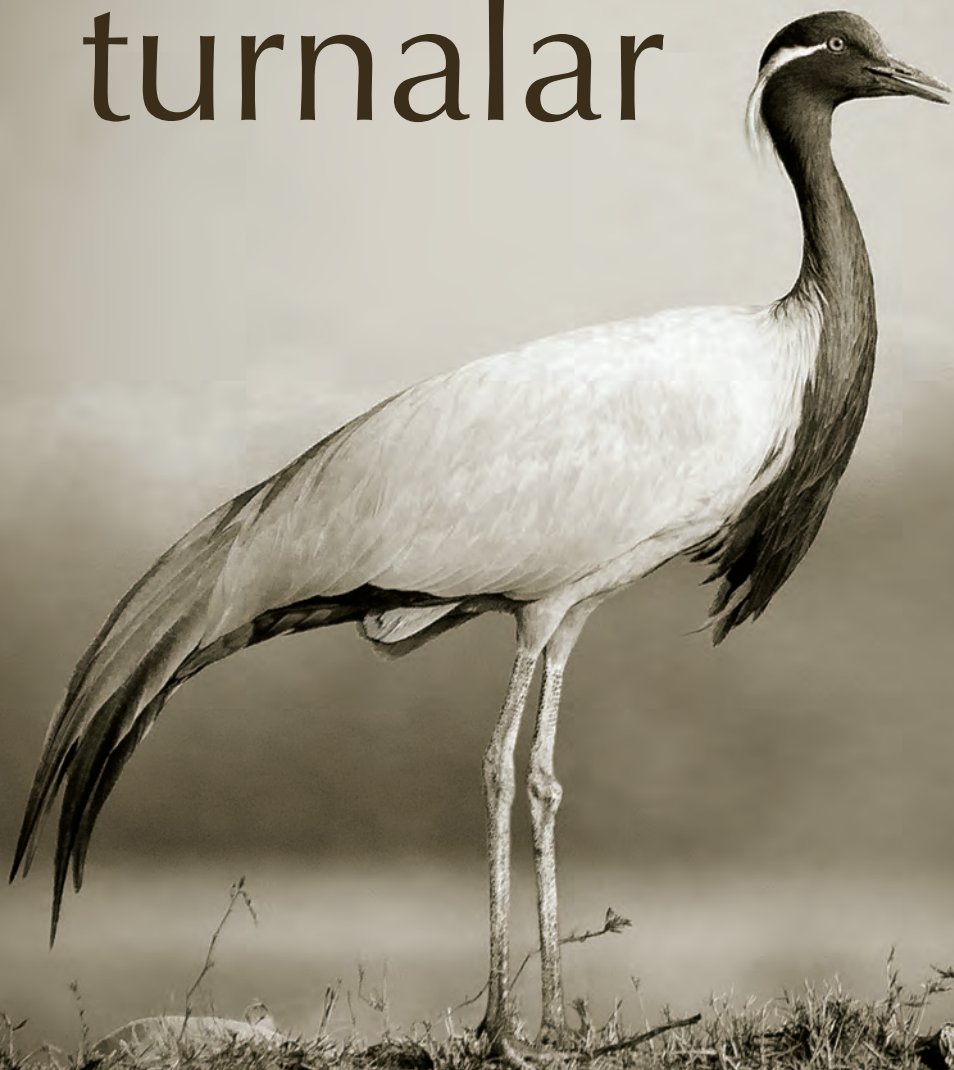


Telli turnalar





Turnalar dünyadaki tüm kültürlerde yer bulmuş, insanların inançlarında ve kalplerinde güzel duygulara dönüşmüş. Uzun yaşamın, mutluluğun, şansın, bereketin ve barışın simgesi olmuş; saflığı, güzelliği ve sadakati temsil etmiş.

Anadolu insanı da bu güzel kuşu türkülerinde, deyişlerinde, şiirlerinde bol bol kullanmış; halısına, kilimine, oyasına, giysisine motif yapmış. Hatta turna vuran avcının başına felaketler geleceğine inanarak, onları korumuş, kollamış.

Turnalar ailesinin bir üyesi olan telli turnalar, gözlerinin gerisinden arkaya doğru uzanan beyaz tüylerinden dolayı isimlerinin önüne ‘telli’ sıfatı takılarak adlandırılmışlar.

Turnalardan ayrılan diğer bir özellikleri de daha küçük bir yapıya sahip olmaları. Bu da onları turnalara göre daha zarif, ince ve kırılgan bir görünüme büründürüyor.

Telli turnalar, diğer sulak alan kuşları gibi, yaşam alanlarının tarıma açılması, sulama, baraj projeleri, sulak alanların kurutulması ve yasa dışı avcılık sonucu sayıları git gide azalan türler arasında yer alıyor.

Göçmen bir yaşam

Telli turnalar, kışları kuru otlaklarda geçirip baharla birlikte sulak bölgelere göç ederler. Mart ve Nisan aylarında uzun bir göçün ardından ülkemizdeki üreme alanları olan Muş Bulanık Ovası'na gelirler ve Murat Nehri'nin tarım faaliyetlerine uzak kıyılarında yaşarlar. Murat Nehri üzerindeki adacıklar ve çevresindeki insan eli değmemiş alanlar telli turnaların en önemli üreme ve beslenme alanlarıdır. Ağustos ayında ise ülkemizden ayrılıp kışı geçirecekleri Afrika'ya geri dönerler.

Göçleri sırasında 26.000 fite kadar yükselen telli turnaların en büyük düşmanı kartallardır.



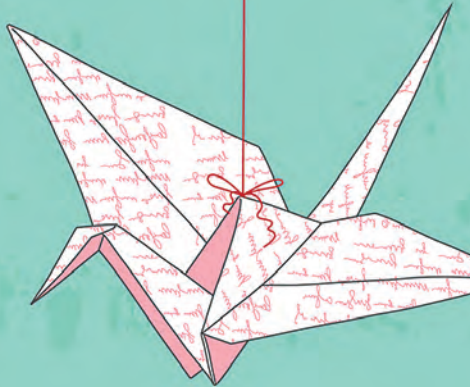
Aile, yuva ve eře sadakat

Eře seğme ve ęiftleşme öncesi son derece gösterişli, sevgi dolu ve görölmeye değer bir dans sergilerler, ęiftler halinde yaşarlar ve tek eşlidirler.

Telli turnalar bir defada iki yumurta bırakır. Kuluęka süreleri bir aydır; tüm turna cinsleri arasında en kısa kuluğka süresine sahiptir. Yavrular dünyaya gelişlerinden yaklaşık 12 saat sonra yemlenmeye başlar; iki ay sonra da bağımsız hale gelirler.

Sade hayat tarzlarına uygun olarak toprağın üzerinde, düz bir zeminde yaptıkları yuvalarına ęok düşkündürler. Onu korurken sakin yapılarının tersine kavgacı ve saldırgan davranırlar.





Kağıttan 1.000 Turna Kuşu

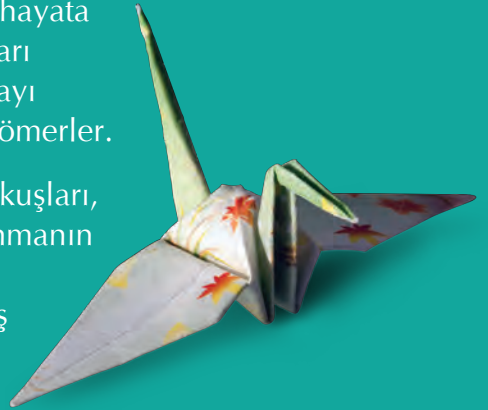
Japonya'daki 'Kağıttan Bin Turna Kuşu' efsanesine göre, hasta biri eğer kâğıttan 1.000 tane turna katlarsa, tanrılar onu sağlığına kavuşturacaktır.

Sadako Sasaki, Hiroşima'daki evlerinin yakınına atom bombası atıldığı sırada henüz iki yaşında küçük bir kızdır. On iki yaşına geliğinde hastalanır ve 'atom bombası hastalığı' adı verilen kan kanseri teşhisi konulur.

Sadako, uzun yaşamı, ümidi, iyi şansı, mutluluğu temsil eden turnaların efsanesini gerçekleştirmek ister ve hastalığını büyük bir cesaretle karşılayıp, kağıt turnalarını katlamaya başlar.

Ancak, 644 turnada kalır ve hayata veda eder. Efsaneyi arkadaşları devam ettirir; eksik 356 turnayı katlayıp Sadako ile birlikte gömerler.

Sadako'nun ölümü ile turna kuşları, barışın ve nükleer silahsızlanmanın uluslararası sembolü haline getirir ve Hiroşima'daki Barış Parkı'na Sadako'yu simgeleyen bir anıt dikilir.



O günden bu yana, her yıl atom bombasının atıldığı gün olan 6 Ağustos'ta, umuda ihtiyacı olan çocuklar için, yine çocuklar tarafından yapılan milyonlarca turna kuşu origamisi Hiroşima'ya gönderilmektedir.



Burası Muş'tur...

"Muş için alçalıyoruz" anonsu ile uçağın penceresinden Muş'a ilk bakış, bir kartpostala bakar gibi... Hiç bitmeyecekmiş hissi veren, uçsuz bir ova ve ovayı dantel gibi döne döne dolaşan bir nehir.

Havaalanı küçük ama şehre sadece 10 dakika. İnsanlar samimi ve sıcak. Şehirleri ile ilgili bilgi vermekten keyif alıyorlar; anlatacak çok şeyleri var. Kömürde demlenmiş bir bardak çay ısmarlayıp, bir küçük kızın utangaç gülümsemesine göz kırpıp, saatlerce dinleyebilirsiniz onları.

Ülkemizin gelir payında en gerilerde yer alan bu küçük şehrinin yolu değil ama yaşamı biraz yokuş. Muş, yardım bekleyen telli turnaları, kendiliğinden topraktan fışkıran kıpkırmızı laleleri, balı, sütü, peyniri, Türk-Kürt-Arap karışmış insanı ile sahiplenmeye değer.